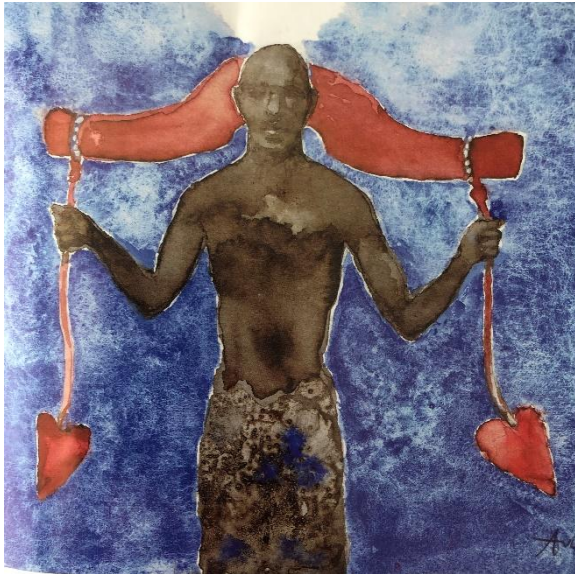


Een Ioden last?

Zondagmorgen 5 juli 2026, Sint Catharijnekerk, ds. Eibert Kok

Lezing: Matteüs 11: 25-30



Zolang ik dominee ben, heb ik een abonnement op het tijdschrift 'De Eerste Dag'. Dat is een tijdschrift bij Bijbelgedeeltes die op zondag aan de beurt zijn, bij elke zondag wat uitleg en wat suggesties, en ook bij elke zondag een afbeelding, in zwartwit. Op de voorkant staat dan een kleuren versie van een van de afbeeldingen.

Meestal wordt mijn oog niet zo naar die afbeeldingen getrokken, maar dit keer wel. Bij het Bijbelgedeelte van vandaag stond een afbeelding van Annemarie van Ulden, in zwartwit, met deze kleurenversie op de voorkant. Een man. Met een juk. Een zwarte man, zo lijkt het.

In de zwartwit versie binnenin het tijdschrift ziet die er nog zwarter uit.

Het was afgelopen woensdag dat bij de voorbereidingen voor vandaag mijn oog naar deze afbeelding getrokken werd. 1 juli. Ketikoti, de dag waarop herdacht en gevierd wordt dat nu 153 jaar geleden de slavernij werd afgeschaft in het Koninkrijk der Nederlanden.

In het Amsterdamse Oosterpark werd de nationale herdenking van het slavernijverleden gehouden. Met toespraken van onder anderen premier Jetten en burgemeester Halsema. Er werden kransen gelegd voor de slachtoffers van de slavernij in Suriname, Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint-Eustatius en Sint-Maarten. Ook op andere plaatsen waren er Ketikotivieringen. Ook hier in Brielle.

Premier Jetten verwees in Amsterdam naar de excuses die drie jaar geleden werden uitgesproken door toenmalig premier Rutte. Die noemde de excuses "geen punt, maar een komma". Volgens Jetten zijn de toen ontstane hoop en verwachtingen niet waargemaakt.

"Discriminatie en racisme zijn in Nederland nog altijd structureel aanwezig en diepgeworteld", zo zei hij.

Met deze afbeelding ernaast dacht ik bij mezelf aan het zware juk dat wij witte Nederlanders in de tijd van de slavernij en de slavenhandel hebben opgelegd aan zwarte medemensen. Zij werden niet gezien en behandeld als mensen, maar als eigendom waarover je kon beschikken, hoe in ons land sommige families en sommige steden rijk geworden zijn door gebruik van slaven of door slavenhandel, hoe wij als land daarvan economisch geprofiteerd hebben, hoe, zelfs in de kerken, vaak gedacht werd vanuit een superioriteitsgevoel, en soms

met argumenten vanuit de Bijbel de slavernij werd verdedigd, en hoe tot vandaag de dag zwarte medemensen nog steeds de negatieve gevolgen daarvan ondervinden.

En ik dacht: Hoe zouden de slaven van toen, die voor een deel toch ook christenen waren, die eigendom waren van vaak christelijke slaveneigenaars, die door die eigenaar een zwaar juk opgelegd kregen, een juk waaronder ze soms bezweken, hoe zouden zij die woorden van Jezus gehoord hebben: 'Kom tot Mij als je onder lasten gebukt gaat. Ik zal je rust geven. Mijn juk is zacht en mijn last is licht.'
Zo keek ik afgelopen woensdag naar deze afbeelding. Maar toen ik wat langer keek, begon ik ook meer te zien.

De last die aan dit juk hangt, zijn niet twee zware gewichten, maar twee rode harten, symbool van de liefde. Ook het juk zelf is rood! En iedereen weet dat liefde, echte liefde tussen mensen, zware lasten beter te dragen maakt.

En opeens viel mij op dat er ruimte zit tussen het juk en die schouders. Dat juk duwt helemaal niet zwaar op die schouders, maar lijkt een beetje daarboven te zweven, alsof het gedragen wordt door iets anders, door iemand anders misschien wel.

En boven het hoofd van deze persoon zie ik een opening in de blauwe achtergrond, helemaal wit, alsof er een lichtbundel van boven op hem valt. Het origineel is nog net iets hoger dan we hier zien. Dan zie je dat nog beter.

Toen ik dat allemaal begon te zien, kwam ik weer uit bij die woorden van Jezus: 'Kom allen bij Mij, jullie die vermoeid zijn en onder lasten gebukt gaan, Ik zal jullie rust geven. Neem mijn juk op je en leer van Mij: Ik ben zachtmoedig en nederig van hart. Dan zullen jullie werkelijk rust vinden, want mijn juk is zacht en mijn last is licht.'

Dat juk dat Jezus ons wil opleggen is niet zwaar, zegt Hij.

Het is het juk van de liefde, van zijn liefde, van Gods liefde die we in Hem leren kennen.

Als Jezus ons dát juk oplegt, een juk dat licht is, waarom zouden wij dan medemensen een zwaar juk opleggen?

Toen dacht ik aan de andere functie van een juk, namelijk dat het de last verdeelt.

Zoals Paulus schrijft in zijn brief aan de Galaten: 'Draag elkaars lasten, zo brengt u de wet van Christus tot vervulling.' Dat is een opdracht, naar elkaar toe, naar onze medemensen toe, naar onze zwarte medemensen toe, die veel te zware lasten opgelegd hebben gekregen.

Draag elkaars lasten, zo brengt u de wet van Christus tot vervulling. Dat vertaal ik dan als: de regel van Christus: zo breng je de regel van Christus tot vervulling.

Nou, zo gingen mijn gedachten afgelopen woensdag, 1 juli, Ketikoti, de ketenen verbroken.

En ik dacht aan de Psalm, die ik, niet zonder reden, aan het begin van deze dienst geprogrammeerd had:

'Die onze boeien slaakt, het is de Heer.

Die voor de vrijheid waakt, het is de Heer.

Door zijn verlossing zijn wij vrijgemaakt.'

Dat gaat natuurlijk over de ervaring van het volk Israël, dat ergens 1200 voor Christus als slaven behandeld werd door de farao van Egypte.

Als slaven moesten ze keihard werken, misschien wel om de piramides te bouwen.

Onder begeleiding van Mozes werden ze bevrijd uit het slavenhuis van Egypte.

Dat is de oerervaring van het volk Israël, die hen eraan herinnert dat in alle zware omstandigheden die je in je leven kunt meemaken God naar je omziet, dat het Gods

bedoeling is om mensen te bevrijden uit de ketenen waarin ze geboeid zitten, letterlijk of figuurlijk, te bevrijden van het zware juk dat op hun schouders kan drukken.

Maar die oerervaring is niet alleen de bevrijding van het juk van de slavernij. Ze kregen ook onderweg naar het beloofde land in de woestijn bij de Sinai de Tien Geboden, die tien woorden die hen de weg wezen om op de juiste manier in het leven te staan, om op de juiste manier te leven met God, en met elkaar.

Is dat niet weer een zwaar juk?

Nee, zegt Jezus in het Bijbelgedeelte van vandaag. Dat juk is zacht.

Als we dan inzoomen op het fragment van vanmorgen uit Matteüs dan ontdekken we dat het in een iets andere context staat dan Ketikoti, maar dat er wel een vergelijkbaar patroon is te ontdekken.

Het is namelijk zo dat er in de omgeving van Jezus mensen zijn die, met Bijbelteksten in hun hand, medemensen onnodig zware lasten opleggen, een zwaar juk.

Jezus maakt hier onderscheid tussen aan de ene kant wijzen en verstandigen, en aan de andere kant eenvoudige mensen.

Nu klinkt dat wijzen en verstandigen uit de mond van Jezus wat ironisch, spottend, want het gaat hier over mensen die van zichzelf denken dat ze wijs en verstandig zijn, maar Jezus vindt ze helemaal niet zo wijs en verstandig. Jezus doelt hier op de geestelijke leiders van zijn tijd, de mensen die het zouden moeten weten, de schriftgeleerden.

Rond die Tien woorden die het volk Israël bij de Sinai meekreeg, woorden die juist bedoeld zijn om in die nieuwe vrijheid die ze als ex-slaven gekregen hebben op een goede manier te leven,

rond die Tien woorden, en rond de hele Tora, die vijf eerste boeken van de Bijbel, hebben in de loop van de tijd schriftgeleerden, zogenaamde wijzen en verstandige lieden, een hele reeks van talloze ge- en verboden geformuleerd, zodat het heel duidelijk is wanneer je goed zit, wanneer je nog net goed zit, en ook wanneer je fout zit.

Met al die ge- en verboden is de begrenzing heel precies gemaakt.

En zij zelf doen hun uiterste best om stipt volgens al die voorschriften te leven.

Dat moeten ze natuurlijk zelf weten, als ze zichzelf een zwaar juk opleggen, ook al word je dan in zekere zin een slaaf van je eigen gemaakte regels, maar het gaat fout als je anderen al die regels als een verplichting gaat opleggen. En dat doen ze, die zogenaamde wijzen en verstandigen, anderen dat zware juk opleggen.

Ze zien de wet niet als een richtingwijzer, een wegwijzer, maar als strakke afgrenzingen, waar ze dan voor de zekerheid een hele omheining omheen gebouwd hebben.

Daarmee creëren ze ook een soort tweedeling in de gemeenschap: de wijzen en verstandigen die dat goed op orde hebben, of in ieder geval proberen, en de rest van de mensen die toch in hun ogen van het rechte pad afwijken.

In die context klinken deze woorden van Jezus: 'Ik loof U, Vader, Heer van hemel en aarde, omdat U deze dingen voor wijzen en verstandigen verborgen hebt gehouden, maar ze aan eenvoudige mensen hebt onthuld.'

Aan de kinderkens geopenbaard, stond er dan in de oude vertaling.

Nu is het vertaald als eenvoudige mensen. Maar wat is die eenvoud?

Het gaat om de eenvoud van het leven en de eenvoud van het geloof.

Maar dan is het wel belangrijk om een onderscheid te maken: het geloof is wel eenvoudig, maar het is niet simpel. Volgens mij zit daar verschil in. Simpel is simplistisch, beperkt, oppervlakkig. Eenvoudig, dat is wat anders. Dat zijn mensen die een bepaalde levenswijsheden hebben of uitstralen. Dat heeft niets te maken met diploma's of opleiding. Je merkt het aan ze, hoe ze in het leven staan. Voorzichtig in het spreken; zorgvuldig in het

luisteren. Eenvoud heeft te maken met eerlijkheid. Mensen zonder lelijke bijgedachten. Eenvoud heeft een bepaalde diepgang. Eenvoud is als alle overbodiger franje er afgehaald is.

Dat zien we vaker in het Matteüsevangelie dat mensen die zich op de achtergrond bewegen, die door anderen weggehouden worden, overruled worden, door Jezus naar voren gehaald worden, in het licht gezet worden.

Juist aan hen wil Jezus het licht en de liefde van God zijn Vader onthullen.

Al die lasten die je soms door anderen opgelegd worden al die verplichtingen waaraan je moet voldoen, al die verwachtingen van anderen waarvan je het idee hebt dat je ze moet waarmaken, je kunt er doodmoe van worden. Het kan als een zware last op je schouders drukken.

Dan horen we de bevrijdende woorden van Jezus: 'Kom allen bij Mij, jullie die vermoeid zijn en onder lasten gebukt gaan, Ik zal jullie rust geven. Neem mijn juk op je en leer van Mij: Ik ben zachtmoedig en nederig van hart. Dan zullen jullie werkelijk rust vinden, want mijn juk is zacht en mijn last is licht.'

Jezus bevrijdt je van elke krampachtigheid en van iedere onzekerheid. Dat betekent die rust. De stille zekerheid van het gelovige vertrouwen.

Dat is niet iets simpels. Want het leven is niet simpel.

Rust betekent ook niet: achterover leunen.

Maar het betekent wel dat je je daaraan mag overgeven, voorbij allerlei redeneringen en theorieën.

Ik zal je rust geven. Nadat we Jezus vorige week fel hoorden spreken, nu dit. Zachtmoedig.

Nederig van hart. Dan zul je werkelijk rust vinden. Mijn juk is zacht.

Geef je daaraan over, aan die eenvoud van het geloven.